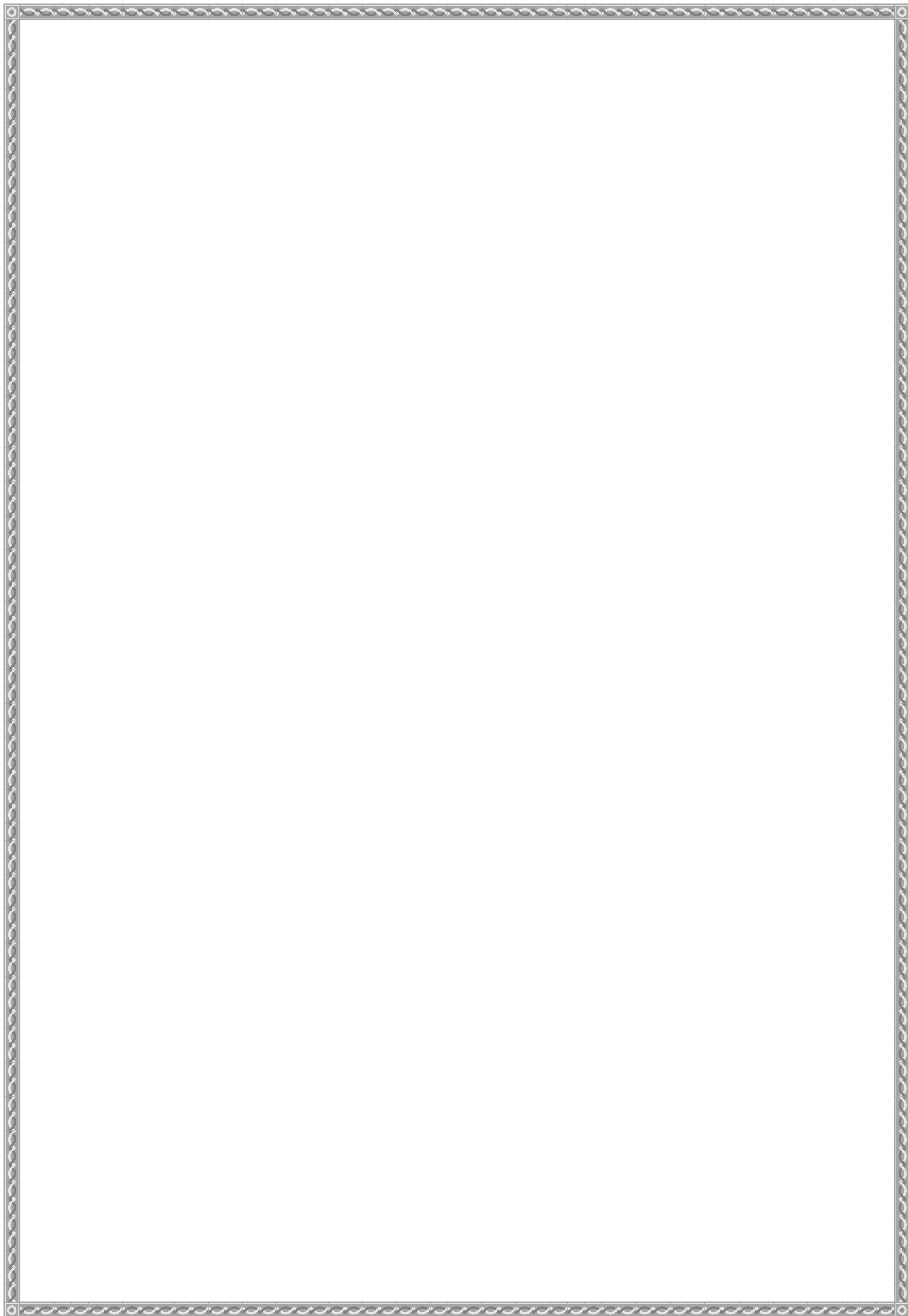

קונטרס להאיר מתוך השכח

ועל משמר השבת
בעניני מקררים ומקפאים בשבת

על קדושת ישראל
השימוש באינטרנט בהלכה

ארץ ישראל
מרחשוון התשע"ו

להאיר מתוך השכה

על קדושת ישראל
השימוש באינטרנט בהלכה

בס"ד

האינטרנט בהלכה

יצרא, אנשי כנסת הגדולה ביקשו רחמים
ונמסר בידם והרגוהו וכו' כלומר ניזיל בהתוא
שבילא ולא ניזיל אפיתחא דבי זונות שלא
ישלום בנו יצר הרע] א"ל אידך ניזיל
אפיתחא דבי זונות ונכפייה ליצרין ונקבל
אגרא כי ממו התם חזינהו [לזונות] איתכנעו
מקמייהו, ופירש"י נכנסו מפניהם לקובתן
ע"כ.

והנה הגאון בעל השבות יעקב בפירושו
עיון יעקב על העין יעקב כ' להקשות, דאיך
אמר חד לחבריה ניזיל אפיתחא דבי זונות
וכו' דהא אמרי' לעיל (ע"א) ואל תקרב אל
פתח ביתה זו זונה, וב' די"ל "שדווקא יחיד
החולך צריך להתרחק", או שהיו עסוקים
בתורה, ולכך היו כטוחים שתשמרם מן
החטא ע"כ.

ג) ובאמת מעשה זה צ"ב טובא דמ"ש
מנויר דלך לך אמרין נוירא סחור סחור

א) כתיב בספר משלי (בריש פרק ה') בני
לחכמתי הקשיבה לתבונתי הט אונך (ושם
פסוק ח') הרחק מעליה דרכך ואל תקרב אל
פתח ביתה, ואמרי' בע"ז (יז ע"א) הרחק
מעליה "דרכך" זו מינות והרשות, ואל תקרב
אל "פתח ביתה" זו זונה, וכמה [צריך
להתרחק מפתח זונה, רבינו חננאל] אמר רב
חסדא ארבע אמות, ברם מלשון השו"ע יור"ד
(סימן ק"נ סעיף א') שב' מצוה להתרחק
מדרך אלילים ד' אמות, משמע דס"ל בביאור
קושית הגמ' "וכמה" דאזיל גם על מינות, וכן
משמע מביאור הגר"א ועוד עיי"ש, ועי' לקמן
בע"כ בתור"ה ניזיל וכו'.

ב) שם ר' חנינא ור' יונתן הוו קאזלי
באורחא ממו להנהו תרי שבילי חד פצי
אפיתחא [פתוח לפתח] דעבודת כוכבים,
וחד פצי אפיתחא [פתוח לפתח] דבי זונות,
אמר ליה חד לחבריה ניזיל אפיתחא דעבודת
כוכבים [ע"ב] דנכים יצריה, [ופירש"י נשחמ

להאיר מתוך השכה

על קדושת ישראל
השימוש באינטרנט בהלכה

בקריבה דעריות דחו"נ [דחוש הריח הוא כחוש המישוש] משא"כ לעבור דרך פיתחא דבי זונות, עם כל חומר הענין עדיין אי"ז בקריבה דעריות דחו"נ.

וראיה לאמיתות סברא זו, דיעויין היטב דכל מקום שהגמ' מביאה את המימרא, "לך לאמרי' נזירא סחור סחור לכרמא לא תקרב" מיירי בקריבה לעבירה ודו"ק ותשבת, בשבת (יג ע"א) ובע"ז (יז ע"א) עולא כי הוי אתי מבי רב הוה מנשק לחו לאחוותיה אבי חדיהו ואמרי לה אבי ידיהו ופליגא ידיה אדידיה דאמר עולא אפי' שום קורבה אסור משום לך לך אמרי נזירא סחור סחור לכרמא לא תקרב, הרי דעל חוש המישוש הגמ' הביאה את הדוגמא מנזיר.

וכן בפסחים (מ' ע"ב) מיירי בחשש חמץ ממש דקשה להבדיל עיי"ש ומחמת הרחקה מן האיסור הגמ' מביאה את הדוגמא מנזיר ובג"ל וכן ביבמות (מו ע"א) ומע"ז (נט ע"א) (נח ע"ב) מיירי ביין נסך דנגעו בו עכו"ם עי' כחו, דאסור משום לך לך וכו' הרי דמשום דנגעו בו והוי בקריבה לאיסור גזרו בו משום לך לך וכו' ובג"ל.

לכרמא לא תקרב, וודאי דלר' חנינא ור' יונתן אם הם היו נזירים היה אסור להם להתקרב לכרם על מנת דנכפייה ליצרין ונקבל אנרא וצ"ע [יל"ע נזיר שלפניו ב' דרכים חד פתוח לפתח של עכו"ם וחד פתוח לפתח של כרם, מה עליו להעדיף].

ובענייני נראה דהנה יש לי כרם בחצר ביתי, וכל הנכנס שם בזמן גידול הענבים ריח מתיקות הענבים חודר לגופו דרך חוש הריח, ובודאי איכא חשש לנזיר [גם מחמת האיסור] שזה יפעפע בו והוא עלול ליכשל, וכבר נמצא לרז"ל כמה מעשים של תקלות מחמת ודרך חוש הריח, והוא בפ' בתרא דיומא הדיא עוברא דארחא ביום הכיפורים אתו לקמיה דרבי חנינא א"ל לחשו לה ולא אילחישא קרי עליה זורו רשעים מרחם נפק מינה שבתאי אוצר פירי, ומי לנו בתורה גדול מאלישע אחר שלא בא לאותו מעשה אלא מפני שבשאמו היתה מעוברת ממנו עוברת על בתי עכו"ם והריחה מאותו המין והיה אותו הריח מפעפע בגופה כאירסה של חכינה כמבואר בירושלמי דחגיגה ע"ש דהיינו דשאני נזיר באם הוא יתקרב לכרם דהוי

להאיר מתוך השכה

על קדושת ישראל
השימוש באינטרנט בהלכה

תתורו אחרי עיניכם": ואמרו שאפילו יש בידו תורה ומעשים טובים לא ינקה מדינה של גיהנם (עי' מ"ב סימן ע"ה סק"ז) וביותר גם כשאנו מסתכל באשה, אלא רק חושב על עריבות העבירה עובר על ונשמרת מכל דבר רע, וכדאיתא בכתובות (מו ע"א) ומאידך גיסא שרי ליה למיזל בדרך אף במקום דיאלץ לראות בדרך הילוכו נשים שהולכות בפריצות, וזאת מכיון דעצם הראיה בלא המחשבה ליכא איסור, אולם מכיון וכמעט זה לא יתכן שהראיה לא תגרום לו למחשבה האסורה, לכן אסור לו ללכת במקומות אלו, ורק בדליכא דרכא אחרינא שרי ליה וכל זה בתנאי שישתדל להסיח דעתו ממה שיאלץ לראות בדרך הילוכו.

ולפי"ד מותר להחרד לדבר ה' ליסוע בתחבורה ציבורית [אומבוסים, מטוסים] אף במקומות של"ע כולם פרוצים שם, וזאת בתנאי שלא לפנות אנה ואנה ולהסתכל, וכמש"כ בשו"ת שלמת חיים (אהע"ז סי' ס') דאם יש ספר בידו לעיין בו, [ופשוט דלהסיר את המשקפיים במקומות אלו, אינו בכלל פרוש קיזאי, סומה כב ע"ב] ועי' באגרו"מ

(ד) ובהקדם הנה האי דינא דאיסור הסתכלות בעריות לא מצינו לו חבר, דמחד גיסא החמירו בו יותר מכל האיסורים שבתורה אף בלא אפשר ולא מכוון, עי' בספר ח"ח הל' לשה"ר (כלל ו' במ"ח אות י"ד) ומאידך גיסא מבואר בב"ב (נו ע"ב) בדליכא דרכא אחרינא שרי ליה למיזל בדרך אף דודאי לו דיהיה אנוס בהסתכלות דרך הליכתו בנשים שהולכות בגילוי מקומות המבוסים, ולא מצינו שצריך להוציא ממון בשביל שיהיה לו דרכא אחרינא, ואפילו לא להאריך את דרכו וכמש"כ התוס' בע"ז (מח ע"ב) ד"ה אי וכו' להדיא ותמוה דמ"ש לאו דולא תתורו וגו' משארי לאוין שחייב ליתן כל ממונו קודם שיעבור על הל"ת, וכמש"כ הרמ"א או"ח (סי' תרנ"ו).

והביאור בזה הוא דעיקרו של הלאו הוא ה"לא תתורו" דהיינו המחשבה, וכדאיתא בסוף פ"ק דברכות, והלב והעינים אינם אלא סרסורי העבירה והעין רואה וכו' (עי' רש"י במדבר ט"ו-ל"ט), ולכן המסתכל באשה אפילו באצבע קטנה [מקום המגולת] כיון שמסתכל בה להנות, עובר בלאו ד"לא

להאיר מתוך חשכה

על קדושת ישראל
השימוש באינטרנט בהלכה

דמגרי יצרא בנפשי, ועובר על לאו דולא
תתורו ועוד וחייב לאבד כל ממונו להימנע
מזה אולם אינו ביהרג ולא יעבור דאין בזה
משום לא תקרבו וגו'.

ו) והנה כשאנו באים לדון בגדרי ההלכה
האם מותר לעבוד במחשב לצורך פרנסה
כשיש בו אפשרות לגלוש באינטרנט ללא
חסימה ע"פ ההלכה, עלינו לדעת כמה
דברים.

א. כתב הרמב"ם (פ"ד מהל' תשובה
ה"א) עשרים וארבעה דברים מעכבין את
התשובה וכו' (ה"ד) ומהן חמשה העושה
אותן אין חזקתו לשוב מהן לפי שהן דברים
קלים בעיני רוב האדם ונמצא חוטא והוא
ידמה שאין זה חטא ואלו הן וכו' והמסתכל
בעריות, מעלה על דעתו שאין בכך כלום
שהוא אומר וכי בעלתי או קרבתני, והוא אינו
יודע שראיית העיניים עוון גדול שהיא גורמת
לגופן של עריות שנ' ולא תתורו אחרי
לבבכם.

ב. המציאות המרה היא דרוב ככל
שנמצאים לאורך הזמן ליד מכשיר זה נכשלו
בראיית מראות האסורים ביודעין ממש ולא

אהע"ז (סימן נ"ו) ובמש"כ בשו"ת שערי חיים
(ח"א סימן קס"ח).

ה) כתב הרמ"א יור"ד (סי' קנ"ז סעיף א')
וכל איסור עבודת כוכבים וג"ע אע"פ שאין
בו מיתה "רק לאו בעלמא" צריך ליהרג ולא
לעבור, וב' הש"ך (סק"י) דהא אמרינן בש"ס
(ס"פ סורר ומורה) מעשה באדם אחד שנתן
עיניו באשה אחת והעלה לבו מינא ואמרו
הרופאים אין לו תקנה עד שתבעל לו אמרו
חכמים ימות ואל תבעל לו תעמוד לפניו
ערומה ימות ואל תעמוד לפניו ערומה תספר
עימו מאחורי הגדר ימות כו' ובודאי שדברים
אלו אינם ג"ע ממש אלא שעובר בהן בלא
תקרבו לגלות ערוה שהוא לאו דג"ע וכו'
עיי"ש.

ולפי"ד קשר אינטרנטי עם אשה שנעשה
ע"י דיבור ואפשר דגם ע"י כתיבה שנעשה
להרבות תאותם (עי' בשו"ת אגרו"מ אהע"ז
סי' נ"ו) הוי כסיפור עמו מאחורי הגדר
לדעת הש"ך עובר על לאו דלא תקרבו
לגלות ערוה שהוא לאו דג"ע, דדינו דצריך
ליהרג ולא לעבור, [ואפשר דלראותה דרך
האינטרנט כל זמן שהיא אינה יודעת מזה אף

להאיר מתוך השכה

על קדושת ישראל
השימוש באינטרנט בהלכה

שאינו מצוין] דעובדים על המחשב וכל ענינם הוא לפרנסה ואינם גולשים באינטרנט כלל או שאינם נכנסים למקומות האסורים ולכאורה א"א לאסור להם את העבודה במכשיר זה, וכמו שאין אנו אוסרים לעבוד מחוץ לריכוזים החרדים וכל אחד צריך לשמור על עצמו ובנ"ל באות ד', ואפילו דחמירא סכנתא מאיסורא חולין (י' ע"א) ואעפ"כ מותר לאדם לסכן את נפשו עבור פרנסתו וכדאיתא בב"מ (קיב ע"א) ואליו הוא נושא את נפשו ובפירש"י שם.

(ז) ברם לכאורה כמו דלנויר אמרי' לך לך נזירא סחור סחור לברמא לא תקרב כמו"כ הדין בעובד לצורך פרנסתו במחשב הפתוח לאינטרנט על אף דבטוח בעצמו דלעולם לא יגלוש באינטרנט [או במקומות האסורים שם].

איברא דנסתפקתי טובא אם פועל בכרם ונדר נזירות, אם מחמת נזירותו עליו לאבד את מקום פרנסתו, ושאלתי כמה מגדולי הת"ח שבדור ולא עלה בידם דבר ברור.

והנה האי מימרא דלך לך אמדין נזירא

רק שקפצה להם תמונה על המסך ומיד הסירוה דהוי ל' כראייה בקרן זוית (עי' בע"ז כ' ע"ב) וכן נכשלו בונשמרת מכל דבר רע וכדאיתא בכתובות (מו ע"א) דמכאן אמר ר' פנחס בן יאיר אל יחרהר אדם כיום ויבוא לידי טומאה בלילה.

ג. האינטרנט הוי כשוק של זונות ומינות והמחשב כשיש בו אפשרות לגלישה באינטרנט הוי "כפתח" להנ"ל ואמנם י"ל דאי"ז אלא וירטואלי, [ולגבי מינות ודאי אינו וירטואלי] אולם ללאו דלא תקרבו דהוי אביזריהו דג"ע דלדעת הש"ך הוא ביהרג ולא יעבור שייך גם בכח"ג וכדמוכח משילחי בן סו"מ ובנ"ל באות ה', ברם מאידך גיסא אין לאדם בושח לרדת לשאול תחתית כשאין רואהו, וכמאמר ר' נחוניא בן הקנה יהי רצון שתהא מורא שמים עליכם כמורא כשר ודם, ותדעו כשאדם עובר עבירה אומר שלא יראני אדם, ברכות (כח ע"ב).

ד. בענייני המחבר לאינטרנט יותר בטוח שיכשל [באיסורי ראייה] מנזיר מבחינה סטטיסטית, ואם כי אין לנו להכריע ע"פ סטטיסטיקה ובפרט דאיכא מיעוט [אמנם

להאיר מתוך השכה

על קדושת ישראל
השימוש באינטרנט בהלכה

הרי דשרי לי' להיות פועל בכרם, והראוני
שכבר הקדמוני בזה בחלקת יואב יור"ד (סי'
י"ח) ובשו"ת דובב מישרים (ח"א סי' מ')
עיי"ש.

ולפי"ז אף דאין רצון חכמים שיעבוד בזה
אולם א"א לאסור עליו ולהצריכו לאבד את
פרנסתו, אולם כ"ז רק אם נאמר דדמי לנזיר
בכרם.

ברם למעשה גרע טפי דהוי בשוק של כל
מיני מרעין בישין וכנ"ל באות ו', וכמעט
שאין מי שמכשיר זה היה לפניו לבד לאורך
זמן שיכול לומר ניקיתי ליבי וכבר אמר
שלמה המלך ע"ה "היחתה איש איש בחיקו
ובגדיו לא תשרפנה, אם יחלך איש על גחלים
ורגליו לא תכוינה", אולם מאידך גיסא אין זה
ממש פתח של שוק של זונות דאין זה אלא
וירטואלי וצ"ב הגדרתו ההלכתית, והיטיב
להגדירו מרן בעל השבט הלוי זצ"ל [מפי
השמועה] דכל דיני יחוד שיש עם אישה
כמו"כ יש עם אינטרנט, ואף דליכא היתר
לב' אנשים ללכת בפתח שוק של זונות ושאני
ר' חנינא ור' יונתן דהיו בטוחים שתורתן

וכו' לא נמצאת במס' נזיר ונדרים, ולכאורה
אם הוא איסור גמור היה לגמ' לומר זאת
כמימרא בפני עצמה, אולם מאידך גיסא
הגמ' מביאה זאת כמה פעמים להימנע
מאיסורים חמורים וכנ"ל באות ג', ואם הוא
איסור דרבנן פשוט שפועל צריך לאבד את
מקום פרנסתו בשביל לא לעבוד על איסור
דרבנן ולא גרע מיו"ט שני ופשוט אולם זהו
גופא צ"ע אם הוי איסור ועי' ברמב"ם (פ"ה
מהל' נזירות ה"י) דב' מדברי סופרים שאסור
לנזיר לעמוד במושב שותי יין ויתרחק ממנו
הרבה שהרי מכשול לפניו אמרו חכמים סביב
לכרם לא יקרב ע"כ וצ"ע.

ולאח"ז ברוב רחמי ה' וחסדיו המרובים
ראיתי שזהו גמ' ערוכה בב"מ (צב ע"א)
דאיתא התם איבעיא להו פועל משלו הוא
אוכל או משל שמים הוא אוכל למאי נפק"מ
דאמר תנו לאשתי ובני וכו' תא שמע נזיר
שאמר תנו לאשתי ובני שאין שומעין לו ואי
אמרת משלו הוא אוכל אמאי אין שומעין לו,
התם משום לך לך אמרין נזירא סחור סחור
לכרמא לא תקרב ופירש"י כלומר קנסא הוא
דקנסוהו שימנע עצמו מלהשכיר לענבים,

להאיר מתוך השכה

על קדושת ישראל
השימוש באינטרנט בהלכה

משמרתן וגם התירו לעצמם רק במקרה חד
פעמי דהיו לפני ב' שבילים ששניהם איסורא
ובנ"ל באות ב', אולם מאידך גיסא אפשר
דמכיון דאין זה אלא וירטואלי הוי שמירה
בב' כשרים ועיין בקידושין (פא ע"א) מי יימר
דבכשרים כגון אנא ואת.

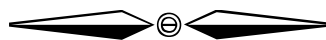
ח) אשר עלה בידנו מכל הנ"ל

א. אסור [לגבר] להשתמש במחשב המחובר לאינטרנט לאורך זמן ללא חסימה על פי
ההלכה גם לצורכי פרנסה, ובדליכא דרכא אחרינא יעשה שאלת חכם, ובדרך שאדם רוצה
לילך מוליכין אותו (מכות י" ע"א).

ב. מי שיודע שעלול להכשל אפילו רק במראות האסורים "ביודעין" בשימוש במחשב
המחובר לאינטרנט, חייב לאבד את מקום פרנסתו ולא לעבוד בזה. [ועל כל פנים נידון זה
יותר גרוע ממי שעובד מחוץ לריכוזים החרדיים] ועיין בשו"ת אנרות משה אבע"ז (סימן נ"ו).

ג. אין לגלוש באינטרנט אף לאתרים כשרים אף באופן חד פעמי לבדו, ורק לב' כשרים
מותר לצורך חיפוש המותר באופן עראי.

ד. קשר אינטרנטי האסור עם אשה הוי בכלל אביזריהו דגילוי עריות דלדעת הש"ך יחרג
ולא יעבור.

להאיר מתוך השכה

בדיני מקררים ומקפיאים בשבת

בדיני מקררים ומקפיאים בשבת

בס"ד, מנחם אב שנת השמיטה תשע"ה

לכבוד הרב הגאון רבי אליהו בייפוס שליט"א
יו"ר משמרת השבת

שלו' רב וכוט"ם

מידי כל חשש חילול שבת יש להדביק את
לחצן הדלת באופן שלא תהיה לחיצה
ושחרור בפתיחת הדלת ובסגירתה עב"ל.

סיפר לי הגר"י ברטלר שליט"א ששאל
שאלה זו את מרן החזו"א ז"ל מרם פטירתו,
וחשב ע"ז ולא השיב לו, עד שנסתלק
מהעולם [כמדומה שזה היה ב' שבועות
קודם פטירתו] אולם עב"פ זה ברור שהוא
לא הורה לאף אחד מבני ביתו מחמת שאלה
זו להדביק את לחצן הדלת, ודי בזה...

ומאידך ראיתי בחוברת על משמר השבת
שי"ל ע"י המכון הטכנולוגי כי כהיום חובה
לעשות זאת לכל הדעות בשל ההשפעה על

הנה זה לפני תקופה הגיע לידי קונטרס
"מקררים ומקפיאים בשבת בעידן
הטכנולוגיה המתקדמת" וכתבתי לעצמי
כמה הארות והערות על הגליון, והנה עתה
שהגיע זמן בין הזמנים אמרתי אעתיק אותם
לפמעב"ת ואולי יהיה לתועלת, ובוה החלי.

(א) עמוד ח' אות א' דבר הידוע לכל
שפתיחת דלת גורמת מיד להדלקת הנורה,
ע"כ יש לנתקה בער"ש "יש פוסקים"
החוששים שלא די בזה כי הדלת ממשיכה
ללחוץ ולשחרר הלחצן בפתיחה וסגירה "ויש
בזה משום בונה חצי מעגל" וכו' ע"כ לצאת

להאיר מתוך השכה

בדיני מקררים ומקפאים בשבת

ניתוק המאוורר והפעלתו מחדש.

(ב) שם אות ד' הקדמת הפעלת גוף החימום, יש לדון עוד כמה שנתווסף כבר במקררים המכניים "תוכנית הפשרה" [נו-פרוסט] שהתרמוסטט מפעיל גם שעון [מיימר] שעוקב אחרי זמן פעולת המדחם, ולאחר שצובר כשש שעות עבודת מדחם, מופעל גוף חימום להפשרת הקרח, והנה הכנסת חום למקרר גורמת להארכת זמן פעולת המדחם ועי"ז גורם להקדמת הפעלת ההפשרה, שנעשה באמצעות חוט להט, ונמצא שגם בזמן שהמקרר פועל הכנסת חום מקדימה את פעולת ההפשרה" וכו' עכ"ל.

הנה זה פשוט דהאוחז בנין וע"י אחיזתו הוא מונע את קריסתו, אין הוא חייב משום בונה, וגם לא משום מבעיר אם עי"ז אח"כ ידלקו מכשירים חשמליים, כמו"כ כאן אי"ז אלא סילוק הקור כפתיחת חלון, ועי"ז נמנע שינוי המצב הקיים.

ובענייני כל מה שיש לדון בזה הוא בדוקא בפתיחת הדלת כאשר המדחם אינו פועל, שבמקרה זה גורמת פתיחת הדלת לכניסת

אוויר חם, ומשפיעה בעקיפין על הקדמת פעולת המדחם, ובעקבותיה גם על הקדמת פעולת ההפשרה, איברא מכיון דמדובר כאן בשרשרת פעולות ארוכה שעלולה לימשך כמה שעות מותרת אפי' בגרם מלאכה דאורייתא וכן דעת מרן הגרשז"א ז"ל [מלבד שבדרך כלל מבוקרו של יום השבת יתכן שכל ההשפעה תהיה רק במוצש"ק].

ועי' בספר מאור השבת (ח"ד עמ' ס"ט ואילך) לענין פתיחת מיחם חשמלי המופעל על ידי תרמוסטט דדעת הגרשז"א ז"ל והגר"י פישר ז"ל שמותר להוציא מים, ואין לחשוש שע"י הוצאת המים יגרום להפעלת גוף החימום כיון שאין זה פס"ר שתופעל מיד וזה רק גרמא וכן דעת האגרו"מ (ח"ד סי' ע"ד אות כ"ח) להיתר וע"ע שם (עמוד קל"ב) בשם הגריש"א ז"ל, ופשוט שכל פעולת הבערה שהיא שלא בדרך הבערה אין בזה איסור תורה וע"ע במש"כ בשו"ת שע"ח (ח"ג סימן א' אות ד').

(ג) שם אות ה' (עמוד ט') רישומים דיגיטליים, כאמור בכל מקרר דיגיטלי ישנם "רגשים" המחברים לכרטיס הפיקוד

להאיר מתוך השכה

בדיני מקררים ומקפואים בשבת

הפנימו, רגשים אלקטרוניים אלו רגישים מאוד לכל שינוי קל בטמפרטורה, ובהכנסה מועטת של אויר חם או קר נוצר באופן מיידי "רישום" דיגיטלי בכרטיס הפיקוד עב"ל.

הנה למושג "רישום" דיגיטלי אין תפיסה בהלכה מדין כותב וכבר הארכתי בזה בשו"ת שע"ח (ח"ג סימנים ל"ב-ל"ג-ל"ד) וא"ז אלא שהמחשב הפנימי "חש" את הנתונים מתוך השינויים המיקרוסקופיים האלו בכרטיס, ואין לזה שייכות למלאכת כותב [וא"ז אלא לשון מושאל].

ורישומים אלו אין זה אלא שינויי מתח ודינם כתרמוסטט מיכני, שכל זמן שלא נעשה פעולה על ידו, אין שם מלאכה על התפשטות או התכווצות החומר שבנו, וכן במד חום הפועל על כספית אין הו"א שבכניסת חום הוא מתקן את המודד חום, ואין זה אלא שימוש בכלי, [וגם שע"י החום המתח יורד כך שגם למי שסובר בדעת החזו"א ז"ל דאיכא איסור בונה שיש ממות לחיים, כאן אין ממות לחיים, מלבד שזה דרך שימוש ליכא כלל איסור ממות לחיים]

ובלא"ה דאין שום תועלת ברישומים אלו [במקררים עם הכשר של המכון הטכנולוגי] ובכה"ג אין כלל על מה לדון דאין כאן כלל מלאכה.

ד) שם אות ז' הפעלת התרעה [נורה או צפצוף] יש מקררים ומקפואים עם מערכת התראה באמצעות צפצוף או נורה מהבהבת, ההתראה נדלקת כשאירע שהשאייר דלת פתוחה וכו' השאלה הכרוכה בשימוש בזה איננה רק כשהגיעה למצב של התראה, אלא ברגע פתיחת דלת המקרר מתחילה ספירה של זמן הפתיחה, ויש בכך שאלה של סגירת מעגלים חשמליים או השפעה על פעילותו, עב"ל.

יל"ד בנידון זה דכל סגירת המעגלים הדיגיטליים, כ"ז שאינם מגיעים למעשה, דהיינו שאין פעולה מעשית לתועלת האדם בזה, א"א להחשיבו למלאכה ואולי מאחר שמתחילה היה אמור להיות בזה תועלת להתראה אם הדלת תישאר פתוחה, נחשב הדבר כמלאכה גם אם לבסוף סגר האדם את הדלת וביטל את הצורך בהתרעה, וצ"ע. (ה) שם אות ח' הפעלת דאמפר, לא

להאיר מתוך השכה

בדיני מקררים ומקפאים בשבת

ראיתי צורך להאריך בזה כי כל מה שנאמר על המדחם, בן דינו בדאמפר, דהיינו שלדעת מרן הגרשז"א ז"ל מותר לפותחו בכל מצב, ולדעת המחמירים שאינם פותחים את המקרר בשעה שהמדחם שובת, אלא אך ורק שהמדחם פועל כמו"כ ההשפעה על הדאמפר היא רק להשאירו פתוח למשך זמן ממושך יותר ותו לו מירי.

אמנם יתכן מקרה חריג מאוד שהדאמפר יסגר בעוד המדחם פועל, ואילו פתיחת הדלת בשעה זו תזרים אויר חם שיגרום לפתיחת הדאמפר פעם נוספת, אולם בשימוש של בן תרבות לא יכול לקרוא מצב זה.

(ו) שם אות ט' (עמוד י') מנוע אינוורטר, ישנם מקררים אשר המנוע הוא מסוג הנקרא "אינוורטר" מנוע זה אינו נכבה כלל, אלא משנה לעיתים את עוצמת פעולתו לפי הצורך, המנוע מחובר לחיישנים רגישים מאוד שפתיחת המקרר יכולה להשפיע על עוצמת המנוע באופן מיידי או לאחר זמן קצר "כשמרגישה" שינוי קל במפרטורה עכ"ל.

כבר כתבתי לפמעכ"ת לבאר בטוב טעם ודעת לגבי מוגני אינוורטר דהם מותרים לבתחילה והם עדיפים על המנועים הרגילים והדברים הודפסו בשו"ת שערי חיים (ח"ג סימן ל"ח) וכידוע בן הורה להיתר מרן בעל השבט הלוי ז"ל וכל הטעמים שכ' לגבי מוגן אינוורטר כמו"כ קיימים לגבי מקררי אינוורטר.

ולפי בירור שערכתי אין דבר כזה "מיידי" אלא שחיישני האינוורטר הם בדרך כלל חדישים ורגישים יותר מהחיישנים הישנים, וכמותם יש גם במקררים ובמוגנים רגילים [לא אינוורטר] חדישים שמגיבים יותר מהר, ומי זה שקבע או שיכול לקבוע למשל ששלושת רבעי דקה זה "מיידי" ואילו דקה שלימה אין זה מיידי.

(ז) כללו של דבר מי שמשתמש במקרר בשבת שמנותק הנורה הפנימית והמאוורר, [ואם יש נורית התראה או צפצופה, גם זה מנותק], יש לו אילנות גדולים לסמוך עליהם וח"ו מלומר עליו שהוא מחלל שבת, וזו האמת ואסור לשנות את הדין בשביל להחמיר, ופשוט, ואין זה סותר

להאיר מתוך השכה

בדיני מקררים ומקפאים בשבת

מסויימת בדבר ועי' בשע"ח הנ"ל (אות ז')
וא"כ איך ב"ת וכל הנלוים אליו משתמשים
במקררים בשבת ומה מועיל ההתקני שבת
[אם היא רעה בעיני אדוניה] בשעה שהם לא
מונעים "הגברת זרם" [בונה, ממות לחיים].

ז) עוד הגיע לאוזני שמועה, כי
בהתקני המקררים של משמרת השבת לא
טיפלו כלל בחיישן ההפשרה והוא פועל
בשבת כבחול, וממילא יש "רישום
דיגיטאלי" של חיישן זה שמשפיע על הארכת
פעולת ההפשרה לפי הצורך, ואע"פ שאין
השפעה על תחילת פעולת ההפשרה שזמנה
נשאר קבוע לפי הזמנים הקבועים במדחם
בהתאם להתקן השבת, וגם עצם ההשפעה
על המשכת פעולת ההפשרה לכאורה אין
בה שום איסור כמו שכתבתי לעיל באות ב',
אבל מ"מ יש כאן "רישום דיגיטאלי" חשוב
שיש בו תועלת ותוצאה משמעותית
להארכת פעולת מערכת ההפשרה, האם
אמת נכון הדבר...!?

י) ובטרם אסיים הנה עתה הגיע לידי
שו"ת של ב"ת עם הגראי"ל שטיינמן
שליט"א שנתפרסם בכתבי העיתים, ובו

שעלינו להחמיר ולהשתמש אך ורק
במקררים עם התקני שבת שכל המערכות
מנותקות ממנו מפני שסוכ"ס חלק
מפעולותיו שנויים במחלוקת וחלק א"א
להגדיר אותם במדויק לאיזה מלאכה הם
משתייכים אם בכלל, ואמנם זה פשוט שכל
פעולה ישירה דיגיטאלית שאדם עושה בכל
מכשיר חשמלי ויש לו תוצאה או תועלת
הוא מחלל שבת כפשוטו.

אולם במקרה דיגיטאלי כל הפעולות הם
עקיפות מלבד עוד כמה טעמים להקל וכמו
שכתבנו לעיל אות ג'.

ח) ומכיון דאיתנא להבא לא אמנע
מלכתוב לפעמב"ת שעדיין לא זכיתי לקבל
תשובה [אפילו בע"פ] משום ת"ח על ההערה
הפשוטה שב' כמה פעמים [גם לפמעב"ת]
והוא שהמציאות הברורה והמוכחת היא
שכל פתיחת מקרר בשעה שהמדחם פועל
"אפילו אם יש בו פיקוד שבת או כל התקן
שבת אחר מכל סוג שהוא" גורמת מיידית
להגברת הזרם במנוע, ומדובר בתוספת זרם
ממשית ולא רק בשינויי מתח, אשר למען
האמת במקרה זה יש גם צורך ותועלת

להאיר מתוך חשכה

יג

בדיני מקררים ומקפאים בשבת

שאל כ"ת לגבי מוני המים הדיגיטליים, אנשים טוענים שכשנוסעים לנופש זה "לא איכפת ליה" שביון שזה לא בית שלהם, וע"ז השיב וז"ל "אז מותר לחטוא"?

ובעניותי פרסום דברים אלו זהו בזיון התורה, דהלא אפילו "פס"ר" כשלא ניחא ל"י מותר ומפורש בן בגמ', ומה שייד לומר ע"ז "אז מותר לחטוא"? ועי' במ"ב (סימן תרמ"ו סק"ח) ורק יש לדון אם מקרי "לא ניחא ל"י" [במקום דהוי פס"ר] וכמש"ב בשו"ת שע"ח (ח"ג סימנים ל"ג-ל"ד-ל"ה-ל"ו) אולם זה פשוט כביעתא בכותחא דאם מקרי לא ניחא ליה אין כאן חטא ושרי לכתחילה, ולא ניתן להאמין שהנשאל הבין את השואל ועי' בשבועות (לה ע"ב) ובנדה (מב ע"ב) ודי בזה.

ואת אשר נלע"ד כתבתי ולמזהיר ולנוהר תן שלומים כמי נהר.

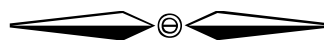
ואין לי אלא לסיים יה"ר שתזכו להרבות פעלים במעשיכם הטובים למען כבוד שבת קדשינו בדרך היושר והאמת, ויתקבלו דברי בברכה,

והריני דוש"ת בידידות מצפה לרחמי ה'.

חיים רוזמר

פה אלעד ת"ו.

נ.ב. בבין הזמנים זה זכינו שיצא לאור עולם קונטרס "על משמר השבת" שבו מבואר העניינים הנ"ל בטוב מעם ודעת ובודאי היה תועלת רבה למשמרת השבת לעיין בקונטרס זה ואקווה שב' קונטרסים אלו יהיו בבחינת "מיני ומיניה יתקלם עילאה" (סוטה מ' ע"א).

להאיר מתוך השכה

בדיני מקררים ומקפואים בשבת

מכתב בענין הנ"ל

בס"ד

להדר"ג שליט"א

(א) כל פעולה שאדם עושה במכשיר חשמלי דיגיטאלי ויש לה תוצאה ודאית כל שאין בה אחר מעורב בו אסורה [באיסור דאורייתא לדעת מרנא החזו"א זצ"ל], ולכן אסור לפתוח מקרר אם עי"ז תידלק הנורה [גם אם היא מנורת לד] או המאוורר.

(ב) כל מה שנקרא רישום דיגיטאלי, אי"ז אלא שינוי מתח [ואין בזה סגירת מעגלים] וז"ב דשינויי מתח גרידא אין בזה איסור דגם בכפית מתכת שמניחים אותה בתוך צלחת מרק חם יש בה שינויי מתח, ורק שינוי מתח שיש בו תועלת, יל"ד בו אם אסור משום מלאכה.

(ג) כשהתועלת היא לא באיסור דאורייתא, ובפרט כשהיא דרך גרמא, דהיינו שתוצאת הפעולה היא לא באופן מיידי, [בהדלקת הנורה והמאוורר] וגם דיש עוד גורמים [לא רק פתיחת הדלת] לתוצאת הפעולה, לא גרע מפתחת מקרר בזמן שאינו פועל לדעת מרן הגרשו"א ז"ל שרי לכתחילה.

בספר ארחות שבת (ח"ג פרק כ"ו הערה כ"ו) כ' וז"ל אם אירע שלא ניתקו את הצנ הדיגיטאלי מערב שבת יש להקל ולטבול בו, והמעם משום דהוי פ"ר דלא איכפת ליה בגרמא באיסור דרבנן בכתב שאינו מתקיים, כ"כ בספר מאור השבת ח"ד עמוד קפ"א בשם הגר"נ קרליין שליט"א עב"ל וזה ממש כמש"ב.

ולפי"ד בודאי אפשר להקל ולהשתמש במקרר שיש בו צנ דיגיטאלי או נורת אוהרה מלד או צפצופ אוהרה, כשנוהר לא לשהות בפתיחת הדלת כדי שיהיה שינויים שיביאו לצפצוף או הדלקת הנורה, וזאת משום דהוי פ"ר דלא איכפת ליה בגרמא באיסור דרבנן, ולמעשה צ"ע. ברם עדיף לבסות קודם בניסת השב"ק במדבקה את הצנ הדיגיטאלי ואת נורת האוהרה.

להאיר מתוך השכה

בדיני מקררים ומקפיאים בשבת

(ד) אין לחוש מלהשתמש במקרר שיש בו תוכנית הפשרה, וזאת מפני כמה טעמים [ובכ"ל בריש דברינו באות ב'] ובעיקר שההפשרה תלויה בכמה גורמים, כך שההשפעה ע"י פתיחת הדלת לקידום ההפשרה אין בזה איסור דאורייתא, ועכ"פ היא עדיפה עשרות מונים מפתיחת דלת תנור בזמן שהוא פועל ע"י תרמוסטט, שהאגרו"מ (או"ח ח"ד סי' ע"ד אות כ"ח) מתיר משום דאין זה פ"ר שידלקו "הספירלות" וא"כ הוי דבר שאינו מתכוין, וגם יתכן כשכבר פותח את הדלת כבר דולק האש וצ"ע.

(ה) למעשה איני רואה סיבה להימנע משימוש במקרר שמנותק הנורה, המאוורר, הצג הדיגיטאלי, נורת האזהרה וכן צפצוף האזהרה, דכל שאר המערכות [מלבד מערכת ההפשרה שכבר ביארתי בקיצור ענינה לעיל אות ד'] אינם אלא שינויי מתח שאינם תועלתיים באופן מידי, והם נעשים דרך שימוש בכל הגרמות המותרות בשבת ובפרט באיסורי דרבנן.

(ו) ברם זה פשוט דכל מש"כ אינו אלא כלית ברירה כשהוא נמצא סמוך לשבת ואין לו מקרר אחר, אולם ודאי דעקב השכלולים והשינויים הטכנולוגיים דיגיטאליים שנעשים חדשים לבקרים, החכם עיניו בראשו וירכוש אך ורק מקרר עם התקן שבת עם הכשר של אנשי מקצוע והלכה המבינים בענינים אלו והחרדים לדבר ה' ולקדושת השבת.

ביקרא דאורייתא

חיים רומר

אלעד ת"ו

